

Bouwkundig Versterken – De Regio Veiliger Maken September 2014

Bouwkundig Versterken: Introductie

Het programma 'bouwkundig versterken' is erop gericht om op tijd te zorgen dat mensen veilig blijven in hun huis. De basis van het bouwkundig versterken is gelegd in het winningsplan en behelst in het kort, dat het versterkingsprogramma zich meebeweegt met het aardbevingsrisico; omdat het aardbevingsrisico zich in de jaren positief dan wel negatief ontwikkelt, ontwikkelt het versterkingsprogramma mee. Uiteindelijk zullen alle relevante gebouwen zijn beoordeeld, tot 2016 zijn de belangrijkste speerpunten:

1. Het identificeren van de meest kwetsbare gebouwen en waar nodig directe maatregelen.
2. Het opbouwen van de benodigde capaciteit en kennis in de regio voor een grootschalige versterkingscampagne vanaf 2016.

Identificeren van de meest kwetsbare gebouwen en maatregelen nemen

Aanpak: bouwtechnische staat gebouwen

Er zijn op dit moment verschillende manieren waarop een inschatting wordt gemaakt van de bouwtechnische staat van gebouwen in de Provincie Groningen. De typologieën van Groningse gebouwen zijn een belangrijke indicator, maar een belangrijke bron van informatie vormen tevens de ruim 22.000 schademeldingen die bij NAM zijn binnen gekomen na aardbevingen. Bij al deze meldingen gaat NAM in gesprek met de bewoner of eigenaar. Dit wordt vaak gevolgd door een huisbezoek en taxatie van de schade. Daarbij wordt de bouwtechnische staat van het huis onderzocht. Daarnaast zijn ruim 4000 huizen pro-actief van buiten geïnspecteerd. Samen geven de taxaties bij schademeldingen en inspecties van buiten een belangrijke eerste inschatting van de bouwtechnische staat van een groot aantal gebouwen in de provincie Groningen.

In 2014: veiligheid vergroot bij honderden gebouwen (Level 1)

Met de verkregen informatie is NAM aan de slag gegaan. Waar acuut onveilige situaties worden aangetroffen wordt in alle gevallen ingegrepen om de veiligheid voor mensen te vergroten. Denk daarbij aan het stabiliseren van zwakke gebouwen met stutten, vervanging van gevaarlijke gebouwelementen zoals ornamenten of schoorstenen, inpandige bouwkundige ingrepen. Enkele honderden woningen zijn op deze manier veiliger gemaakt. In het uiterste geval gaat NAM over tot aankoop of sloop en herbouw.

Als de benodigde ingrepen verder gaan dan deze zogenaamde 'Level 1' maatregelen (zie voor uitleg van de verschillende niveaus van versterkingen het kader onderaan deze notitie) zal op basis van deskundig advies van bouwkundig ingenieurs en in overleg met de bewoner/eigenaar een plan van aanpak gemaakt worden voor verdere maatregelen. Hierbij moet worden benadrukt dat de maatregelen het gebouw veiliger zullen maken, maar dat de woning mogelijk in de toekomst verder versterkt moet worden als de Nationale Praktijkrichtlijn (NPR) voor bouwkundig versterken wordt geïntroduceerd. Bewoners worden hier zo goed mogelijk over geïnformeerd en hun belang is hierbij leidend.

In 2014: 60 woningen verder versterkt (level 2 en hoger) – in 2015 naar verwachting minimaal 1500

Voor het einde van dit jaar zijn naar verwachting bij zo'n 60 woningen de werkzaamheden gestart voor maatregelen van 'Level 2' en hoger. Dit aantal is hoger dan oorspronkelijk geraamd aan het begin van 2014. In 2015 zullen naar verwachting minimaal 1500 woningen versterkt worden, zodat in 2016 een verder opschaling plaats kan hebben. Daarbij wordt tegelijkertijd belangrijke kennis opgedaan over alle versterkingsniveaus. Bij alles staat voorop dat het veiligheidsrisico op korte termijn optimaal wordt verlaagd door de meest kwetsbare gebouwen te versterken.

108 'Jarino-woningen' in Winsum versneld geïnspecteerd

Bij de reguliere schade-inspecties is een bouwkundig gebrek ontdekt in een type 'Jarino-woningen' in Winsum. In de jaren '70 zijn honderden zogenaamde 'Jarino-woningen' gebouwd in de gemeenten Warffum, Winsum, Bedum en Ten Boer. De oorzaak van het bouwkundig gebrek is niet gerelateerd aan aardbevingen. Samen met de gemeente Winsum is op maandag 15 september 2014 een informatieavond georganiseerd voor de eigenaren van dit type woningen. Burgemeester Michels van Winsum, ingenieursbureau Arcadis en NAM bespraken met meer dan 100 bewoners de situatie en de aanpak ervan. In samenwerking met Bouw & Woningtoezicht van de gemeenten worden de 108 woningen in Winsum nu versneld geïnspecteerd¹ zodat de schaal van dit bouwkundig gebrek duidelijk wordt en maatregelen genomen kunnen worden. Ook in Bedum (1 oktober) en in Ten Boer (datum nader te bepalen) worden informatiebijeenkomsten georganiseerd.

Vorbereiding op het grootschalige versterkingsprogramma

Uitbesteding uitvoeringsorganisatie schadeherstel en bouwkundig versterken – start 1 januari 2015

Voor het schadeherstel en bouwkundig versterken – op afstand van NAM – is in juni de werving van een gespecialiseerde organisatie gestart, het Project Service Bureau (PSB). Twintig bedrijven en consortia hebben interesse getoond om deze klus op te pakken. Een werkgroep van de Dialoogtafel heeft daarbij belangrijke aandachtspunten voor deze uitbesteding opgesteld.²

Na een selectieprocedure is met drie kandidaten gesproken over de vormgeving van de nieuwe organisatie. Deze gesprekken zijn in augustus afgerond, waarop de drie kandidaten een aanbiedingsleidraad hebben ontvangen. Op basis hiervan kunnen zij bieden op het PSB-contract. Klanttevredenheid en een positieve impact op de lokale economie zijn belangrijke factoren bij de beoordeling van de aanbiedingen. Half oktober wordt het contract voor het PSB getekend. Voordat de organisatie op 1 januari 2015 operationeel is, moeten de factoren – zoals die onder meer door de Dialoogtafel zijn geformuleerd – geborgd zijn. Dit gebeurt in de zogenaamde 'mobilisatiefase', die plaatsvindt voor het einde van het jaar. Vanaf 1 januari 2015 worden de activiteiten vervolgens gefaseerd van NAM naar het PSB overgedragen. Dit begint met het schadeproces waarop bouwkundig versterken volgt. De integratie van deze beide processen, inclusief waardevermeerdering, zal daarna plaatsvinden.

NAM zet in op het starten van een uitvoeringsorganisatie die in 2015 11.000 straatinspecties (als per winningsplan) uitvoert en minimaal 1.500 gebouwen versterkt. Afhankelijk van de ervaringen in 2015 wordt de uitvoeringscapaciteit in 2016 opgeschaald. Deze capaciteit kan naar behoefte worden

¹ Op 25 september waren 80 inspecties uitgevoerd en in 8 gevallen stutten geplaatst

² Zie ook notulen van de bijeenkomst van de dialoogtafel op 8 september 2014

aangepast om de balans tussen bouwkundig versterken en het aardbevingsrisico te behouden. Dit binnen de randvoorwaarden als de capaciteit van de bouwsector, de beschikbaarheid van tijdelijke herhuisvesting en maatschappelijke factoren als overlast.

Omvang en duur versterken gebouwen: ontwikkeling veiligheid leidend

De prioriteitstelling bij bouwkundig versterkingen is gebaseerd op het optimaal verlagen van het veiligheidsrisico, gegeven de laatste inzichten in het aardbevingsrisico en maatregelen daaromtrent. De uiteindelijke omvang en de duur van het versterkingsprogramma wordt daarom bepaald door wat nodig is opdat mensen veilig kunnen blijven wonen. Aangezien het aardbevingsrisico zich zowel in de tijd als geografisch positief dan wel negatief ontwikkelt, ontwikkelt het versterkingsprogramma zich ook. Om een idee te krijgen van de eventuele totaal-omvang van de taak is reeds als onderdeel van de studies voor het Besluit Gaswinning een eerste inschatting gemaakt van het aantal objecten dat dit kan betreffen. In dit kader is gesproken over 50.000 huizen. Dit is een indicatief getal en is alleen gebruikt om in de voorbereidingen met voldoende kennis en capaciteit rekening te houden. De totale omvang en de snelheid van het programma wordt uiteindelijk bepaald door wat nodig is om de veiligheid, binnen de maatschappelijke randvoorwaarden, te waarborgen.

Definitie 'Bouwkundig Versterken'

Bouwkundig versterken is het verbeteren van de structurele draagkracht van een bestaand gebouw door middel van bouwkundige maatregelen zodat de veiligheid bij aardbevingen verbetert. Als onderdeel van de onderliggende studies zijn de volgende niveaus ("levels") van bouwkundig versterken gedefinieerd:

- L0 - noodmaatregelen i.v.m. acuut risico (b.v. plaatsen van stempels of stutten)
- L1 - directe maatregelen om risicovolle elementen te verbeteren/vervangen (b.v. schoorstenen)
- L2 - versterken van wand - vloer verbindingen
- L3 - verstijven van slappen vlakken
- L4 - versterken van bestaande muren
- L5 - vervangen of toevoegen van muren
- L6 - versterken van fundering
- L7 - slopen en herbouw

De eerste twee worden ingezet als tijdens een schade- of straat-inspectie een acuut risico (L0) dan wel risicovolle elementen in zwakke toestand (L1) geïdentificeerd worden. De overige interventies (L2-L6) worden doorgaans gebaseerd op nader deskundigenadvies om een bepaalde mate van draagkracht te bereiken. Slopen en herbouw (L7) zijn interventies die resulteren uit een afweging tussen kosten van versterking, de economische waarde van een gebouw en de wensen en belangen van de bewoner of eigenaar.